

Debat

Participants en la taula rodona: *Agustí Gallart* (director general de Radiodifusió i Televisió de la Generalitat); *Joan Carles Maresca* (advocat i professor de la UB); *Jordi Arandes* (director general de Radio Salut); *Rolando Del Guerra* (cofundador de Ràdio Contrabanda); *Manuel F. González Iglesias* (director d'Onda Cero Ràdio Catalunya).

Moderador: *Joan M. Solà* (professor de la UAB).

Joan M. Solà: Sobre la ponència que hem escoltat, voldria dir com a punts importants que és la confirmació que la ràdio està sota un règim de concessió administrativa i, per tant, que el monopoli de l'Estat persisteix emparat en aquesta circumstància tècnica de saturació o de limitació —primer la limitació, després ve la saturació— de l'espectre radioelèctric; sobre això hi ha molts temes tècnics a discutir perquè aquesta saturació està en funció de les condicions geogràfiques de la zona, la potència, la directivitat d'antena, etc., que fan que aquestes possibilitats de l'espectre radioelèctric s'allarguin molt més. Enllaçant amb això, caldria preguntar-se si la legislació actual és adequada o no. Hi ha un conflicte entre l'Administració central i autonòmica en els temes de legislació sobre ràdio en freqüència modulada i ona mitjana. Em sembla que és important la racionalització, el desig almenys de racionalitzar la legislació de la ràdio a Catalunya amb aquests tres punts que ha assenyalat en Carreras: la possible o desitjada o necessària derogació de l'Estatut de Ràdio i TV per a fer possible després una llei que autoritzi les Comunitats Autònomes a legislar la ràdio en el seu territori, però en tota l'amplitud, i després que aquestes Comunitats Autònomes i els parlaments respectius poguessin fer la legislació corresponent. No menys interessant és el tema de la normalització lingüística amb la incidència que hi té la ràdio pública. No obstant això, aquí també jo voldria posar damunt de la taula una de les coses que ha destacat el nostre ponent, i és que la ràdio privada fa normalització lingüística en les desconexions. Això què vol dir? Doncs que donem molt per esta-

blert que la ràdio privada, majoritàriament, està subjecta a alguna cosa ja que pot fer normalització lingüística quan es desconnecta; es desconnecta de què? És a dir, es desconnecta dels programes estatals; això vol dir que hi ha una gran preponderància dels programes estatals. Finalment, hi ha el tema de si la legislació actual serveix la pluralitat que desitgem perquè, és clar, ens està passant allò tan clàssic que sempre la demanda social va més endavant que la legislació. De quina manera es pot agilitzar o fins on és necessari agilitzar aquesta legislació per a posar-la d'acord amb aquestes demandes socials o possibilitats d'atenció a la societat?

Manuel F. González Iglesias: Quiero reflejar un poco la postura de la Asociación Española de Radio Comercial. Su presidente, hoy en un congreso en Buenos Aires, me pedía que de alguna manera expusiera sus líneas generales. Fundamentalmente, la radio privada española está un poco preocupada —lo viene expresando desde hace muchísimos años— no por la proliferación de emisoras públicas, sino por el desnivel, el número que existe respecto a la radio privada, en este país, en todo el Estado. Yo creo que la radio privada en el Estado se ha ganado el cariño y el respeto social porque ha estado al lado de la sociedad del Estado y de las sociedades autonómicas en todo momento y en las situaciones más complicadas, como era su obligación. La radio privada, en estos momentos, se enfrenta a una serie de dificultades muy importantes de financiación; puesto que vive solamente de su publicidad, de sus programas buenos o malos, de sus audiencias, sus posibilidades están siendo superadas por la proliferación de emisoras públicas del tipo que sea. Eso por una parte. Nuestro ponente muy bien ha explicado y ha puesto encima de la mesa cómo está la legislación y los problemas que tenemos en la actualidad con la radio analógica; a mí me parece que siempre ha sido un medio evolutivo a lo largo de toda su historia —quizás el que ha evolucionado más deprisa— y se va a encontrar con unos problemas terribles si no es capaz de acelerar el proceso de estudio de lo que se viene a llamar la radio digital, donde las limitaciones de canales son todavía muchísimo mayores. Mientras una agrupación tan importante como puede ser la Asociación de Radiodifusores Norteamericanos apoyados por la NAB está trabajando seriamente desde hace bastante tiempo en el modelo de aparato de radio que conjuge las ondas medias, las frecuencias moduladas y la radio digital, el proyecto Eureka 147, que es el que se está tra-

bajando en Europa, tiene un parón importantísimo, y a mí me parece que es un motivo de reflexión.

Hay dos formas de hacer radio, y una de ellas pues es, evidentemente, la radio en cadena. En Cataluña, las radios de cadena somos tres nada más y tenemos serias dificultades de cobertura, al menos mi cadena, que está en inferioridad manifiesta con respecto a las otras dos. Quizás porque es la más joven o quizás porque no tiene otras posibilidades legales de crecer. También hay que decir en este sentido, y dejarlo encima de la mesa, que la radio en cadena también se puede hacer desde Cataluña para el resto del Estado. Eso quiere decir que de alguna manera se entiende al Estado de otra forma distinta; es decir, no es lo mismo hacer la radio desde Madrid que hacerla desde Barcelona. Por costes, por publicidad, por muchas cosas no podemos tener las desconexiones en catalán que desearíamos. El director general sabe perfectamente cuál es nuestra posición sobre este tema, pero es la única posibilidad que tenemos de hacer radio y, cuando tenemos la oportunidad de aportar nuestro trabajo para la *normalització lingüística*, lo hacemos con todo el interés del mundo.

Rolando Del Guerra: La veritat és que he de començar amb queixes. La primera és deguda precisament al fet que ens hagin convidat un cop més a una taula sobre legalització, com la ventafocs de la radiodifusió catalana, aquells qui fa vint anys que demanen una freqüència i encara no la tenen. I això és un paper que ja ens ha cansat sincerament, que ha cansat molta gent, perquè fa molts anys que treballem en ràdio; moltes ràdios ja fa deu anys, cinc o sis..., i mai no sortim quan es parla de programació, mai no sortim quan es parla de llengua, de normalització lingüística, i crec que és una tasca realment important. Per exemple, parlant de programes, crec que, pel que sé i pel que em consta, nosaltres vàrem ser la primera ràdio a Barcelona que va fer un programa en àrab; que té una programació contínua sobre interculturalitat; que té molt en compte aquests conceptes que ara es van descobrint, i que els té històricament en compte perquè recordo que formem part d'un moviment internacional que té vint anys de vida a Europa. Llavors, la raó de la nostra presència aquí? Vàrem valorar, els companys i les companyes de Contrabanda, si valia la pena una vegada més presentar-nos en un fòrum —una de les poques oportunitats que se'ns donava de poder parlar dels nostres problemes, de la nostra realitat—, i vàrem optar pel sí tot i tenir molt present el tema de la censura.

Chomsky fa temps va parlar de la censura del minut, referint-se a la televisió ianqui, quan l'hi convidaven: l'hi convidaven a parlar de temes diversos i ell deia que el censuraven. Ell podia dir el que volia, però era una censura perquè en un minut el que ell volia dir era absolutament inabastable per la gent que l'escoltava. Què vull dir amb això? Ell posava l'exemple de Saddam Hussein i deia: «Si jo vaig aquí a la televisió americana i dic que Saddam Hussein és un psicòpata assassí, tothom ho entendreà perquè tothom ho diu i en sent parlant contínuament. En canvi, si jo dic que tots els presidents dels Estats Units, del primer a l'actual, són uns psicòpates assassins o han estat uns psicòpates assassins, doncs això en un minut no tindrè temps d'explicar-ho perquè ningú no ho ha sentit, és una cosa traumàtica i xocant.» Llavors, és clar, nosaltres hauríem d'explicar moltes més coses perquè s'entenguin unes posicions determinades o unes coses determinades que volem dir.

Comencem pel concepte d'espai radioelèctric com a espai públic. Crec que es dona per descomptat que sigui l'Estat qui l'ha d'administrar, l'Estat o una de les seves administracions. Perquè hi ha molts tipus d'organismes en un Estat: les universitats són Estat; segons com, el govern és Estat; la policia, l'exèrcit, el ciutadà que paga impostos, són Estat. Per tant, ho repeteixo: qui gestiona l'espai radioelèctric? Doncs el govern. Qui compon el govern? Doncs uns partits. Vull dir que nosaltres acusem obertament la gestió actual de l'espai radioelèctric de partidista i en tenim d'allò més exemples; per exemple, el cas escandalós, no sé quin any va ser, de la concessió de la qual va sortir una Cadena Blanca que es va treure de la màniga el govern socialista, un invent absolutament partidista. Podríem esmentar-ne també casos a Catalunya; per exemple, ens vàrem estranyar molt de la concessió al bisbat —que seria l'Església catòlica— d'una concessió quan tothom sap que aquí a Barcelona se sent una altra cadena que també depèn del bisbat i de l'Església catòlica. Sabem que en uns altres països europeus la cosa no funciona així. Per exemple, a França tothom sap que hi ha un organisme que és autònom respecte al govern, el Consell Superior de l'Audiovisual, que és qui s'ocupa de la distribució de freqüències i de la planificació. Per què aquí, en canvi, són els governs directament els qui gestionen i decideixen? A Itàlia, hi ha la figura del *garante*. Per altra banda, quan es parla d'utilització d'un espai públic, s'ha de parlar, i se'n parla, de criteris de concessió. Llavors, la pràctica de l'Estat espanyol respecte a això, quina és: economia o bé administració? És a dir, quins són els interlocutors, els concessionaris dignes de confiança? Les Admi-

nistracions en totes les seves formes —he parlat de l'Església catòlica, però podem parlar dels ajuntaments, dels governs de les Comunitats... — o bé les empreses; però, atenció, aquí parlem d'un tipus d'economia perquè també hi ha economia de tipus social, cooperativa, autogestionada. No. Aquest tipus d'economia no entra dintre dels criteris. O sigui, hi entra l'economia capitalista, liberal, pura i dura, que seria societat per accions, etcètera.

Per altra banda, hi és absolutament absent un criteri que per nosaltres és clau, que és el de la diversitat, molt més definitori que el de pluralitat. Perquè respecte a la pluralitat, és clar, des del moment en què hi hagi quaranta emissores es pot dir: «Quina pluralitat! N'hi ha quaranta, què més vols?» No, per nosaltres, la diversitat és important. La diversitat en tots els aspectes, els aspectes formals i els aspectes de contingut. Considerem que no és plural un context de radiodifusió on hi ha dos tipus de gestió, economia capitalista i Administració; és a dir, els ciutadans només es poden expressar gestionant directament aquest espai, emmarcats dins aquests dos tipus de formació: empresa o Administració. Això és encara més flagrant si ho comparem amb la legislació d'uns altres països europeus occidentals. A França, per exemple, el 25 % de les freqüències en una ciutat com París es dona a ràdios culturals, no lucratives o alternatives o d'unes altres cultures.

Només hi voldria afegir que un marc legal hauria de servir com a garantia, si més no com a punt de referència sòlid. És a dir, jo vull saber si fent això em tanquen, no em tanquen, em donen la freqüència o què. I què poden fer els altres. Doncs bé, res més allunyat de la realitat ja que la llei actual serveix com a filtre d'admissió, com a demarcació d'un territori on impera encara avui la llei del més fort.

Jordi Arandes: Com a primera reflexió, des del meu punt de vista, voldria preguntar i preguntar-me a mi mateix de què serviran la legislació actual i el sistema jurídic imperant en aquest moment quan arribi de veritat la ràdio per satèl·lit, que ja existeix, evidentment; però em refereixo a quan sigui de domini públic, quan estigui al nostre abast i les ones traspassin les fronteres de l'èter sense cap obstacle. La comunicació radiofònica per satèl·lit canviarà l'espectre d'una manera absoluta, ja no serà indispensable que una cadena disposi d'emissores, moltes vegades simples repetidores, a cada ciutat o localitat important d'un país. Els receptors podran captar directament, ho repeteixo, sense entrebancs el programa produït en un estudi, el que sigui, de Madrid, de Barcelona o de Nova York. Hauran

de revisar-se, en efecte, els sistemes de programació i de difusió que avui ens són habituals. Una xarxa estatal o autonòmica no tindrà cap raó de ser. El satèl·lit s'encarregarà de fer arribar on vulguem el senyal d'una sola emissió. L'única preocupació serà calibrar el cost d'aquesta propagació —el satèl·lit és molt car— més enllà dels límits territorials propis. Políticament, però, el cost sempre serà rendible.

Quant al finançament de les emissores públiques amb la publicitat, crec que continua essent una competència deslleial per a la ràdio privada. I que, de la mateixa manera que RNE l'ha suprimida —em refereixo a la publicitat de les emissores que en tenien: Radio 5 i Ràdio 4—, les emissores públiques haurien de renunciar a la publicitat. La mateixa opinió em mereixen les emissores municipals, que, a més a més, incompleixen la normativa legal sobre l'emissió en cadena perquè unes quantes connecten amb la COM, una entitat poc definida però admesa, no entenc per què, ja que vulnera tota una sèrie de disposicions oficials.

Respecte a l'últim interrogant que planteja el ponent, considero que l'oferta actual no és tan plural com sembla. Les programacions són calcades les unes de les altres. Tot són magazins, tertúlies i notícies a les emissores tradicionals, sense cap variant ni originalitat, sobre un model estereotipat. I, tret d'alguna emissora, la programació en forma de radiofórmula repeteix la mateixa línia a totes les cadenes o estacions. Manca, en efecte, una ràdio privada comercial en forma de xarxa que contraresti l'acció de la ràdio pública, i es demanen una ràdio pública sense publicitat per evitar, ho repeteixo, la competència deslleial i una ràdio privada amb un poder idèntic al que té la ràdio pública però sense gens de dependència d'organismes polítics.

Joan Carles Maresca: Yo quisiera manifestar de entrada mi básica conformidad con las tesis del ponente, señor Carreras, y mi inquietud con las intervenciones de las personas que me han precedido en el uso de la palabra. Y desde estas premisas quisiera efectuar una serie de puntualizaciones. Una de carácter histórico muy breve: el profesor Carreras ha dicho que la legislación franquista no modificó la legislación republicana sino que la heredó, puesto que desde el punto de vista técnico así le convenía. Es cierto. Quisiera añadir que la legislación franquista y una ley fundamental de esa legislación, la Ley de la Jurisdicción Contencioso-Administrativa, en su artículo 40 —es una ley de diciembre de 1956, por tanto pleno y duro franquismo—, excluyó expresamente del control por los tribunales

de justicia los puntos que afectaban a los decretos dictados por las administraciones públicas en materia de prensa, radio, cinematografía y teatro, lo que quería decir que cualquier decisión tomada por el entonces Ministerio de Información y Turismo, la clausura de una emisora, cualquier acto de censura, cualquier denegación de una autorización en materia técnica o en materia de difusión de las ideas, quedaban absolutamente impunes. El titular de la emisora, pública o privada, no tenía ninguna capacidad de reacción ni posibilidad de acudir a los tribunales de justicia, con lo cual se producía la confirmación del carácter autoritario del régimen que promulgó aquella ley. Esa ley y ese artículo permanecieron vigentes hasta los años setenta, en que, como consecuencia de la apertura preconizada por la Ley de Prensa e Imprenta del entonces ministro de Información, señor Fraga, fue abriéndose la posibilidad del control judicial de los actos dictados por el Ministerio en materia de radio, prensa, cinematografía y teatro.

En relación a otros temas que aquí se han suscitado por el ponente y por los que me han precedido en el uso de la palabra, desde el punto de vista jurídico hay una serie de cuestiones fundamentales. La primera: el profesor Carreras ha dicho que la doctrina se ha debatido entre si concesión o autorización; es decir, si, para conseguir un, digámoslo genéricamente, permiso para montar una radio y emitir, el sistema aplicable es el de la autorización o el de la concesión. Y el ponente ha llegado a la conclusión, que figura en su ponencia y que hoy ha confirmado, de que es una distinción superflua, un tanto superflua. Yo no comparto exactamente esta conclusión porque jurídicamente es muy importante distinguir entre autorización y concesión. ¿Por qué? Porque la autorización supone el ejercicio de un derecho preexistente, por tanto supone el ejercicio de una actividad reglada por la Administración. Si el ciudadano que quiere montar una emisora bajo el régimen de autorización cumple los requisitos previstos en el ordenamiento, la decisión de la Administración ha de ser la de otorgarle la emisora. Eso es la autorización. Mientras que el régimen de la concesión supone una actividad discrecional de la Administración. Otra consecuencia que se derivaría, en el terreno de los principios, de la diferencia entre concesión y autorización es que la capacidad de inspección, de control, en definitiva, las medidas represivas de las Administraciones y del Estado sobre las emisoras son muy superiores cuando hablamos de concesiones que si hablamos de autorizaciones. Hay unas diferencias importantes, y en la misma línea quiero decir que, cuando el

ponente señala que la libertad de expresión no se ve perjudicada excesivamente por las facultades del Estado de dirección y control del servicio público en el régimen de autorizaciones, es cierto porque el Estado y las Administraciones públicas no ejercen censura o por lo menos censura abierta; hay las censuras encubiertas, las censuras indirectas, pero una censura abierta en un régimen democrático como el nuestro no es posible; pero sí en el régimen de concesión hay la primera censura, que es: yo no te doy la emisora. La primera censura: por ser tú, de un determinado grupo político, color o tal, no te la doy o te la doy. Y eso es capital. Esta es la realidad vigente porque así lo establece la ley.

Pero al hilo de esto y de unas consideraciones muy importantes que se han dicho aquí antes, a mí se me plantean también unos problemas que quisiera someter a la reflexión de todos; es decir, ¿hemos de seguir dando por sentado que las cosas son así, que el servicio de radiodifusión es un servicio público de titularidad estatal y que sólo puede otorgarse mediante concesión, en los supuestos en que quepa su gestión indirecta? ¿Y hemos de seguir dando por sentado y no cuestionarnos que el espacio radioeléctrico es un bien escaso, y como es un bien escaso es un bien de dominio público y la asignación de la frecuencia corresponde sólo a la Administración, al Estado, al Ministerio de Fomento? Pues no está tan claro que tengamos que aceptar las cosas. Lo dice el legislador, la Constitución no nos establece unos impedimentos insalvables para sostener otras cosas. Y los avances técnicos, como la realidad ya de la radiodifusión por cable y vía satélite, va a desmontar el mito del espacio radioeléctrico limitado. Podemos vernos abocados en un plazo relativamente breve a una reconsideración legislativa profunda, con la posibilidad de retornar al régimen tradicional de la autorización con las ventajas que tiene sobre el de la concesión y con la transformación del sistema del dominio público aéreo-eléctrico por un bien que está al alcance de cualquier particular. Por consiguiente, no son posiciones para mí definitivas; la Constitución no plantearía ningún obstáculo insalvable y la jurisprudencia del Tribunal Constitucional debe adaptarse a las realidades sociotécnicas-políticas cambiantes de la sociedad; por lo tanto, también tendría que ir admitiendo esas posibilidades.

Por último, querría realizar otra reflexión desde el punto de vista jurídico: aquí se ha dicho, y hay un representante de una emisora que lo está padeciendo en sus propias carnes, que el régimen hoy vigente para otorgar las concesiones es un régimen inaceptable; y yo no sería

tan radical, pero sí he de manifestar que es un régimen que merece severas críticas. Porque, si ustedes leen la normativa que regula, tanto la estatal como la autonómica catalana, el otorgamiento de las concesiones a emisoras, observarán una indefinición, una imprecisión, una vaguedad que se presta al ejercicio arbitrario del poder, y eso hemos de eliminarlo como sea. Y en esa línea se destaca que la legislación que regula la concesión de emisoras y de frecuencias ignora absolutamente la legislación de contratos del Estado, la cual exige que toda concesión deba adjudicarse por concurso público, que significa el establecimiento de unos parámetros previos donde vayamos acotando el margen de discrecionalidad de la Administración para evitar los favoritismos, las decisiones interesadas en la adjudicación de una emisora u otra. La legislación que estoy comentando ignora por completo lo que dice la Ley de Contratos sobre las capacidades de las empresas que pueden concurrir a los concursos, que deben acreditar su capacidad de obrar y su solvencia económica además de su solvencia técnica; ignora por completo lo que hace referencia al plazo máximo de una concesión para una emisora, que según la Ley de Contratos aun con prórrogas es de setenta y cinco años. Planteo si esto sería o no aplicable también a las concesiones en materia de telecomunicaciones, que yo creo que lo es porque la Ley de Contratos es una ley básica, aplicable a todos los contratos de gestión de servicios públicos, y, como la ley sectorial no dice otra cosa, se aplica esta Ley de Contratos. Y, finalmente, el sistema de adjudicación directa, lo que se llama el procedimiento negociado, que ha sido la regla en materia de concesiones, está expresamente prohibido por el legislador de la Ley de Contratos. Sólo hay que acudir al sistema de adjudicación directa en supuestos de urgencia, de obras o de actividades secretas (que no es el caso), de que se haya convocado un concurso y no haya habido licitadores... Por tanto, debe ser contemplado con cuentagotas.

Agustí Gallart: Jo havia preparat una primera part de la meva intervenció, i ara estic content d'haver-la plantejada com els explicaré seguidament perquè, tal com presumia en Lluís de Carreras, ha tingut l'habilitat d'anar molt de pressa en l'exposició del marc regulador, no deixar cap aspecte cabdal o important; però sí que llavors cal veure què ha fet la Generalitat d'acord amb aquest marc regulador, satisfactori o insatisfactori, segons com es vegi, i, des del punt de vista autonòmic, molt insuficientment, donades les cotes d'autogovern que la coalició que hi ha en el govern de Catalunya desitja per al seu poble.

La Generalitat té dues competències clares que dimanen totes dues de l'Estatut d'Autonomia. La primera era, és —dic «era» perquè això ja s'ha satisfet—, la creació de la ràdio i la televisió pròpies de Catalunya. Com que parlem de ràdio, parlarem únicament i exclusiva de ràdio. Això s'ha fet, i s'ha fet amb escreix. No hi ha solament una cadena de ràdio, com arreu de les Comunitats Autònomes, sinó que hi ha quatre cadenes de ràdio amb una oferta programàtica de ràdio diferenciada. Per tant, aquest primer mandat estatutari, de crear la ràdio pròpia de Catalunya, el govern l'ha fet, i em penso —i no pas perquè representi el govern— que, amb totes les imperfeccions que pugui haver-hi, tots els defectes, l'ha fet amb escreix.

El segon aspecte era el règim jurídic de les emissores, de la resta d'emissores. En aquest sentit, perquè aquesta ponència té com a títol el règim jurídic i la gestió de l'espectre, hem de dir que ha estat una preocupació del govern de Catalunya prop bàsicament del govern socialista la definició del model de les emissores de ràdio, concretament de les emissores municipals. Va ser una pressió constant, si s'admet la paraula, per assolir que el govern socialista aconseguís admetre el model de comunicació local. També, en aquest sentit, en el darrer decret de la Generalitat, de convocatòria concessional àmplia, va definir el paper de les emissores educatives i culturals. Molt bé: per una banda, crear la ràdio pròpia de Catalunya —s'ha fet— i, per una altra, determinar el règim de les emissores. L'any 1982 trobem un sector públic a Catalunya representat únicament i exclusiva per RNE i RCE, i un sector privat representat per setze emissores, perquè parlo únicament i exclusiva d'FM, ja que, com molt bé ha assenyalat Lluís de Carreras, la Generalitat, dissortadament, no té cap competència en OM. Hi havia setze emissores d'FM: cinc formaven part de la SER; cinc de la Cadena Catalana, que era l'expressió de la Cadena Rato espanyola a Catalunya; tres eren de la COPE; dues d'una cadena catalana, o almenys de capital català, que es deia Cadena Ibèrica, on hi havia Josep M. Ballvé; i l'altra era d'una d'independent a Vic. Des de 1982 fins al dia d'avui hem tingut la possibilitat, perquè el govern central ha fet les modificacions dels plans tècnics corresponents, de poder oferir més emissores de caràcter comercial i de regular les emissores municipals. Pel que fa referència a les emissores comercials, amb el procés concessional primer hi va haver 34 emissores de caràcter comercial; el procés concessional segon es va iniciar el 1989 (el primer es va iniciar el 1981 amb la reforma del pla tècnic, les competències van ser el 1982 i la Generalitat va obrir el procés concessional el 1983, i aquí hi va

haver 34 emissores). Avui, com ens trobem? Hi ha un sector públic fort, important, i val a dir que no em fa res manifestar el que representa aquest sector públic en nombre de freqüències. Així hi trobem RNE: Radio 1 amb vuit freqüències, Radio 2 amb vuit, Radio 3 amb vuit i Ràdio 4 amb onze.¹ Això permet diferents cobertures: les emissores de l'Estat tenen unes potències reconegudes molt superiors a les de les Comunitats Autònomes i, per tant, amb menys freqüències poden cobrir més territori. Per tant, RNE, per donar possibilitats que els ciutadans de Catalunya puguin escoltar Radio 1, Radio 2, Radio 3 i Ràdio 4, té 35 freqüències de gran potència. Les emissores de la Generalitat per a fer possible Catalunya Ràdio tenen 25 freqüències; per a fer possible Catalunya Informació, 12 freqüències; per a fer possible Catalunya Música, 22; i per a fer possible RAC 105, 20 freqüències. I això suma 79. Per tant, trobem un sector públic estatal i autonòmic que ell sol té 114 freqüències.

Hi ha un altre sector públic que són les emissores municipals. En aquest moment funcionen al voltant, exactament al dia d'avui, de 198 emissores municipals. El sector privat tenia, en el punt de sortida de 1982, 16 emissores; mitjançant els processos concessionals es van atorgar 62 emissores comercials més, cosa que fa que el sector privat a Catalunya avui tingui 73 emissores funcionant i que la seva distribució sigui la següent: quant a grans cadenes d'àmbit estatal, començaríem per Unión Radio, que com vostès saben és la suma bàsicament de la SER i Antena 3, amb 18 freqüències; la COPE, que va absorbir dissortadament l'experiència de la Cadena 13, en té 11; i de cadenes sobre el territori de Catalunya de capital català i d'inspiració catalana però que no cobreixen bé tot el territori hi ha les següents: Flash en té 6, RKOR en té 4, la Cadena Europa —establerta territorialment a les comarques gironines— en té 5 i Cadena Musical, basada a les terres lleidatanes, en té 3. La resta de freqüències fins a fer la xifra de 73 són emissores que funcionen d'una manera individualitzada i que són bàsicament emissores de petits empresaris catalans, perquè no oblidem que parlem ara, en aquest moment, de les emissores comercials privades. El sector privat, però, està a punt de poder engruixir-se, de créixer amb 23 emissores més que esperem que en el termini d'un mes o d'un mes i mig el govern central

1. El senyor Gallart es refereix en tot moment a freqüències en FM perquè són aquelles sobre les quals la Generalitat té traspassades les competències en matèria de radiodifusió, ja que les d'OM són exclusiva del govern central, com ell mateix puntualitza i el ponent ja ha exposat.

passarà a Catalunya. Per tant, ens situarem en una xifra final de 96 emissores comercials que utilitzaran 96 freqüències enfront d'un sector públic que, per una banda, té 114 freqüències per a RNE i les emissores de la Generalitat, més 198 freqüències per a possibilitar el que és la comunicació pública local, les emissores municipals. Si el pes de les emissores municipals a Catalunya, que és un fenomen altament positiu, no fos tan determinant, seríem probablement davant una situació d'un cert equilibri entre el sector públic i el sector privat. Ja sé que això serà ràpidament contestat en el debat amb els representants de les emissores comercials. També vull assenyalar que a Catalunya hi ha no pas un subsector, sinó el sector que diem de les emissores educatives i culturals, a les quals, sense ser comercials i sense ser públiques, podríem donar la categoria d'institucionals. Em refereixo a emissores que estan implicades en el sistema educatiu, ja siguin empreses públiques o privades, emissores que funcionen en instituts d'EGB o en acadèmies i que tenen per virtualitat fer de la pràctica radiofònica una disciplina educativa. I 19 emissores de caràcter cultural, i dintre d'aquest epígraf en el que fa referència a Catalunya bàsicament són les autoanomenades emissores lliures. Perquè deixin-me dir que jo crec que avui a Catalunya i a Espanya totes les emissores són lliures, lliures de fer-ho bé, lliures de fer-ho malament, lliures de guanyar diners, lliures d'ensorrar-se, etc.; per tant, totes les emissores, siguin del signe que siguin, a l'Estat espanyol ara per ara sortosament són de caràcter lliure.

Els he farcit amb aquestes línies conscient que és un tema que pot ser molt agraït amb vista al debat i a les seves intervencions. Em planto aquí sense deixar de dir una cosa: en la presentació del llibre de Josep M. Martí vèiem que les emissores municipals a Catalunya dediquen el 68 % del seu temps a la difusió musical, a passar discos. I solament el 3 % de la seva programació té continguts culturals i solament, crec recordar-ho, el 6 % de la seva programació es basa en informatius. Per tant, aquí tenim una hipoteca molt important de freqüències per a un sector que en el dia d'avui a Catalunya no compleix les esperances que hi teníem, i caldrà pensar en alguna manera de reorientar-lo o modificar-lo profundament.

Rolando Del Guerra: Voldria fer unes consultes, ja que aquí hi ha representants de l'Administració i experts en qüestions legals. La primera és l'autodenúncia que vàrem fer, fa uns dos anys, les ràdios lliures catalanes, unes vuit emissores en aquell moment, que es van autodenunciar públicament. Vàrem lliurar un paper d'autodenúncia

al registre de la Generalitat perquè volíem d'una vegada per totes aclarir la nostra situació. La resposta va ser nul·la, o sigui, no va haver-hi cap mena de resposta, no va haver-hi la repressió que ens esperàvem. Nosaltres estàvem disposats a un tancament generalitzat, i no hi va haver tancament. És més: al Parlament de Catalunya, arran d'una pregunta concreta, el conseller responsable —em sembla que llavors era el senyor Comas— va dir que no tenia cap notícia d'emissores il·legals a Catalunya. Per altra banda, hi ha un altre fet que tothom coneix, que és l'ocupació per l'Ajuntament de Barcelona de la nostra freqüència, cosa que ha implicat la desaparició momentània de la nostra emissora, perquè és la que li ha estat assignada per la Direcció General de Telecomunicacions del MOPTMA, que és aquest ministeri tan graciós que es diu Ministerio de Obras Públicas, Telecomunicaciones y Medio Ambiente. Bé, nosaltres tenim entès que l'Ajuntament de Barcelona havia de gestionar la freqüència mitjançant la DGT de la Generalitat. O sigui, una concessió directa del Ministeri per nosaltres és una cosa inexistent. Si es tracta d'una trucada, nosaltres entenem que és un delictes de corrupció; vull dir que, si les coses funcionen així en aquest país, ens interessaria com a ciutadans ara saber-ho.

Lluís de Carreras: M'agradaria comentar alguna de les intervencions que hi ha hagut fins ara. Quant al senyor Manuel González Iglesias, que ha expressat la seva preocupació per la situació de la ràdio comercial a Espanya, crec que té raó de preocupar-se'n perquè la situació ha canviat respecte al que era abans. De tota manera, també li diria que la situació d'abans era totalment privilegiada, és a dir, hi havia RNE i tota la resta eren emissores privades o comercials; és clar, quan hi ha hagut ràdios autonòmiques i ràdios municipals, és evident que en el sector —que dóna el que dóna— el privat s'ha fet més petit perquè hi ha hagut una part que ha estat ocupada pel sector públic.

Respecte al senyor Rolando Del Guerra, que té unes intervencions molt interessants, li voldria dir dues coses. En primer lloc, diu que ells consideren que l'Estat no és només l'Estat, sinó que, per exemple, les universitats també ho són, que hi ha una sèrie d'institucions que també són Estat, i per què no donen aquestes freqüències. Bé, és un problema legislatiu. Internacionalment, els Estats són la policia internacional, per dir-ho així, de les freqüències i, per tant, és l'Estat qui té les competències en relacions internacionals, és qui s'entén amb un altre Estat; per tant, no ho pot fer una universitat amb l'Estat

francès, ho ha de fer l'Estat espanyol. Ell apunta que potser en lloc de ser el govern, de la Generalitat o de l'Estat, hauria de ser un consell de l'audiovisual, etcètera. Bé, d'acord, això és una opció que és possible, probablement seria bona. En tot cas, també li diré que tampoc amb això no s'asseguraria tenir freqüències —és a dir, les freqüències són les que hi ha—, si li donarien les freqüències o no. I, en segon lloc, quant a la freqüència de Barcelona Ràdio, per donar una freqüència, legalment, es fa de la manera següent: es dóna una concessió administrativa per a una emissora, i això ho fa l'organisme competent, que, en aquest cas, parlant d'FM, és la Generalitat. Ara, prèviament al fet que la Generalitat pugui donar la tal concessió, el Ministeri de Foment, per mitjà de la Direcció General de Telecomunicacions, assigna una freqüència. És a dir, qui assigna la freqüència és el Ministeri. Després és la Generalitat qui l'atorga entre unes quantes opcions possibles —dóna l'emissora a aquesta institució o a aquesta altra. Però la freqüència la dóna el Ministeri. Per tant, quan la Generalitat ha donat la concessió a Barcelona Ràdio, l'ha donada, però prèviament l'Estat havia donat aquesta freqüència. Això vol dir que la responsabilitat és de l'Estat.

Sobre el que ha dit senyor Arandes, que ha parlat molt de la ràdio per satèl·lit, jo crec que és molt interessant. Jo el que dic és: la ràdio per satèl·lit pot substituir la ràdio dels *walkmans*, dels transistors? El mitjà tecnològic porta a fer que l'emissora per satèl·lit sigui el mateix que una emissora hertziana, en el sentit que jo vaig pel carrer, no tinc satèl·lit i puc escoltar la ràdio? El llenguatge és el mateix? Perquè en aquest moment el que passa és que les emissores emeten per satèl·lit, fan la mateixa programació, però jo suposo que el mitjà tecnològic comporta una diferència de missatge i que pot comportar que la ràdio per satèl·lit sigui un mitjà de comunicació diferent de la ràdio per la via hertziana.

Pel que fa al senyor Maresca, que ha donat una lliçó molt bona de dret administratiu, jo volia explicar què és això de la concessió i de l'autorització i després me n'he oblidat; i m'agrada molt haver-me'n oblidat perquè ell ho ha explicat molt bé. Són dues coses molt diferents: la concessió és el servei públic, l'autorització és el dret preexistent. Però en el cas de la ràdio em penso que no és ben bé així perquè suposem que hi ha deu concessions per donar i hi ha trenta persones, trenta societats que volen deu emissores; s'haurà de fer un concurs públic i s'haurà de reglamentar, i aquesta reglamentació haurà de portar una resolució del concurs. I en aquest sentit, com que només n'hi ha deu, com que hi ha una limitació, trobem que la

concessió és bastant igual en el sentit que s'haurà de fer el mateix procediment i que, al final, tothom podrà acudir als tribunals per reclamar el seu dret.

Quant al règim franquista, conservar la mateixa legislació no vol dir que fos el mateix que abans perquè sí que es van crear la cadena del Movimiento, la Cadena Azul, etc. Una cosa és que la llei es mantingués quant a la concessió de freqüències, etc., però l'organització de l'Estat va canviar. Un Estat democràtic va canviar en un Estat dictatorial, va passar de ser un ministeri que era controlat pel Parlament de la República a ser, concretament, el Movimiento Nacional; i la ràdio franquista era controlada per aquest fins a l'any 1950. És a dir, no és pas que no canviés res: no va canviar la legislació, però a la pràctica, evidentment, va canviar tot.

Intervencions

Algunes intervencions giren al voltant d'aquests temes i van adreçades a una persona de la taula en concret:

— (A Agustí Gallart.) Quan s'acompliran el reconeixement i la concessió de llicències per a les ràdios lliures? I que s'expliqui per què hom parla de ràdios culturals i sembla que voldran incloure les lliures dintre d'aquest epígraf, amb les limitacions que té de potència i d'alçada d'antena.

— (A Lluís de Carreras.) Algú no està d'acord amb el fet que les emissores públiques tinguin publicitat ni que això serveixi per a cobrir les despeses de la normalització lingüística, ja que una emissora privada també en pot fer. Creu que sumant la publicitat amb les subvencions també s'afavoreix que els treballadors de la ràdio pública cobrin més i l'emissora tingui més capacitat d'endur-se els millors professionals.

— Un representant de la COM, el seu secretari, aclareix un comentari del senyor Arandes sobre l'aspecte confús que té i diu que aquesta programació és una fórmula de cooperació entre els ajuntaments per a poder fer una producció de més qualitat per les municipals. Un dels punts principals quan s'interpreta la llei d'emissores municipals és saber què s'entén per formar d'una cadena.

— Amb referència a la intervenció sobre la COM, es voldria saber per què, si dintre de l'espectre radioelèctric hi ha tantíssimes dificultats per a aconseguir una freqüència per les privades, hi ha emissores que utilitzen totes aquestes més de cent freqüències o una bona part per a emetre essent una productora senzillament. (A Agustí Gallart.) Per què la Generalitat no actua quan, per exemple, la freqüència d'Arenys de Mar és tapada per la COM.

Els membres de la taula van responnent:

— Agustí Gallart fa un comentari a Rolando Del Guerra puntualitzant que, quan ells busquen la repressió, ell prefereix la pressió a Madrid, i així ho féu i així aconseguí que nasquessin una sèrie d'emissores lliures a Barcelona a les quals fins al dia d'avui no s'ha dit res. Una altra cosa és el tema de la freqüència de la ràdio municipal de Barcelona, que actua només com a reemissor i ara tapa l'emissió de Ràdio Contrabanda. Segons diu, l'Ajuntament de Barcelona va actuar dins la legalitat i va complir tots els requisits quan la va demanar, però, com ja ha quedat clar al llarg de tot el debat, no és la Generalitat qui diu quina freqüència en concret ha de ser. Ell creu que se li ha concedit aquesta perquè el govern de Madrid —ja que va coincidir en el temps— estava a punt de sortir i volia donar satisfacció a un Ajuntament que és del seu propi color. Hi afegeix que el que fa l'Ajuntament de Barcelona és utilitzar la freqüència com a reemissor de COMràdio i no pas com a autèntica emissora municipal de la ciutat.

Sobre el fet de per què la Generalitat no hi ha actuat, afirma que espera que l'Ajuntament de Barcelona dirà què pensa fer amb les sis emissores de districte —a les quals Gallart creu que l'Ajuntament hauria de donar aixopluc ja que acullen experiències educatives i culturals—; si no fos així, hom les inclouria dins les emissores culturals i podrien continuar funcionant.

Amb referència a les emissores lliures, preocupa que ara es parli d'emissores culturals i dintre d'aquest epígraf entrin les lliures perquè, segons diu, la contracultura també és cultura i el nom no fa la cosa; però el fet realment preocupant és que les previsions apunten que aquest tipus d'emissores haurà de tenir només deu vats de potència. Ja s'ha demanat al director general de Telecomunicacions que es respectin les potències que tenien fins ara.

Finalment, la Generalitat no ha actuat en el cas d'Arenys de Mar perquè no en té constància. Ningú no els n'ha dit res i, en tot cas, és l'alcalde qui ho ha de denunciar, representant per davant de tot els interessos dels seus ciutadans, més que els del seu partit.

— Lluís de Carreras respon al tema del finançament doble del servei públic i afirma que, des del punt de vista legal, no és competència deslleial perquè és establert per llei. Tot i que és discutible, si es volgués fer d'una altra manera, s'hauria de canviar la normativa. Les emissores privades també són servei públic des del punt de vista legal, però no pas des del punt de vista radiofònic, ja que poden fer el que volen: no tenen control parlamentari, ni de plens municipals, ni de cap mena. La ràdio pública té uns límits que no té la privada i, en aquest sentit, creu que és lògic que tinguin un finançament doble. Quant als sous, sí que n'hi ha de públiques on els sous són superiors als d'algunes ràdios locals, però hi ha grans cadenes privades on els sous són molt i molt superiors als de la ràdio pública. Hi ha de tot.

— Manuel F. González Iglesias respon per al·lusions del seyor Carreras —quan ha comentat algunes de les intervencions dels membres de la taula— i afirma que la preocupació de les privades que ell esmentava es referia al fet que, després de sortir de quaranta anys de dictadura i d'haver de fer servir la imaginació per a poder sobreviure, ara ja som en democràcia i tenim la possibilitat de construir un dial més net, clar i diàfan i tenir unes lleis més justes. González Iglesias creu que és just dir que el sector privat està preocupat amb una certa lògica —i esmenta la relació que ha fet Agustí Gallart del nombre de freqüències de la pública i de la privada— i que els agradaria poder competir en igualtat de condicions amb la pública.